

XXVII. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

12. svibnja 2022.

sedmi (VII.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima koji ispit pišu na papiru

1. Ispit se piše 100 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba pazorno ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pazorno pročitati.
5. Treba pazorno slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi prepraviti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati prepravak odgovora.
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)
2. _____
(član Državnoga povjerenstva)
3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

„Ići stazama jezične kulture nije teško. Dovoljno je samo krenuti prema njezinu vrhuncu i svaki dan načiniti bar jedan korak.”

(Stjepan Babić, akademik)

1. Zadatak ima dva dijela:

- pročitaj tekst i promotri ilustracije
- pridruži naziv spomenika hrvatske glagoljične pismenosti ilustraciji koja se na njega odnosi.

Hrvatski srednjovjekovni glagoljični tekstovi zabilježeni su rukopisno, klesanjem, tiskanjem i grafitima. To dokazuju spomenici hrvatske glagoljične pismenosti: *Plominski natpis*, *Humski grafit*, *Vinodolski zakon* i *Senjski misal*.

a)

b)

c)

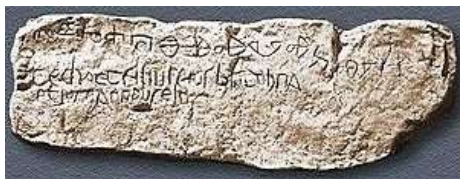

d)

4	
---	--

4	
---	--

2. Pročitaj tekst ispod fotografije i riješi zadatak.

Valunska ploča, koja potječe iz 11. stoljeća, uzidana je iza oltara u crkvi sv. Marije u Valunu na otoku Cresu. Taj spomenik hrvatske pismenosti osobit je zato što je dvopismen i dvojezičan.

Navedi dokaze za tvrdnju da je Valunska ploča dvopismeni i dvojezični spomenik hrvatske pismenosti.

pisma: _____

jezici: _____

2	
---	--

3. Dopuni.

a) Prva tiskara za koju se pouzdano zna da je djelovala na hrvatskome tlu bila je

tiskara u _____, a osnivač joj je bio Blaž Baromić.
(ime grada)

2	
---	--

b) Prva knjiga ondje je tiskana krajem _____ stoljeća, pa je ubrajamo u inkunabule.
(redni broj)

4. Zaokruži slovo ispred onoga rječnika hrvatskoga jezika koji se nalazi na mrežnoj adresi rjecnik.hr.

a) *Školski rječnik hrvatskoga jezika*. 2012. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Školska knjiga. Zagreb.

b) *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. 2002. Novi Liber. Zagreb.

c) *Rječnik hrvatskoga jezika*. 2000. Ur. Šonje, Jure. Leksikografski zavod Miroslav Krleža – Školska knjiga. Zagreb.

d) Anić, Vladimir. 1991. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Novi Liber. Zagreb.

1	
---	--

5	
---	--

5. Pročitaj tvrdnje i riješi zadatak.

- Odlukom Vijeća Europe 26. rujna obilježava se Europski dan jezika.
- Europska unija zalaže se za očuvanje jezičnoga bogatstva Europe.
- Europska unija nije izabrala službeni jezik / službene jezike sporazumijevanja.
- Europska unija prihvaća sve jezike svojih članica kao službene jezike.

Izdvoji (citatom ili svojim riječima) onu od ponuđenih tvrdnja koja **izričito** govori da Europska unija naglašava važnost europske multijezičnosti ne samo riječima nego i djelima.

1	
---	--

6. Napiši točno riječi koje pravopisno nisu točne. Ne mijenjaj oblik riječi, npr. rod, broj...

Na mrežnoj stranici kids-world-travel-guide.com naći ćete dječji svijetski turistički vodič. Ta platforma za e-učenje namjenjena je djeci i tineidžerima 8 – 15 godina koji vole putovanja. Donosi putopisne priče i intervjue o putničkim iskustvima mladih, članke o životu i običajima u različitim zemljama, izvješća o manifestacijama...

<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

6	
---	--

7. Napiši točno pokratu koja nije pravopisno točna.

Stećci su srednjovjekovni nadgrobni spomenici koji su pod zaštitom UNESCO-a. U RH-u, u Cisti Velikoj i u Konavlima, nalaze se *nekropole*, tj. groblja sa stećcima na kojima su glagoljični tekstovi.

1	
---	--

8	
---	--

8. Napiši pravopisne znakove da bi rečenice bile pravopisno točne.

Poezija Dragutina Tadijanovića prije svega lirski je dnevnik u kojemu je kako reče i sam pjesnik izražen čitav njegov život i iskustvo

U Rabu 24 svibnja 1954 godine Tadijanović je zapisao sjećanja o svojim pjesničkim početcima u Rastušju rodnome selu

Ljetnim nedjeljama neopazice bi se penjao na vrh brijega i ondje stajao ili hodao ležao nauznak razmišljao sanjario

3	
---	--

9. Zaokruži slovo ispred pravopisno točne rečenice.

a) „Je li,” pitala je, „Dragutin Tadijanović u 95. godini objavio zbirku haiku pjesama?”

b) „Znam da je triput bio predložen za Nobelovu nagradu”! pohvalila se.

c) „Dvadeseto izdanje Tadijanovićeve zbirke *Srebrne svirale* objavljeno je 2004. godine, zar ne”, provjeravala je točnost svoje tvrdnje?

1	
---	--

d) „Naslov *Srebrne svirale* odabrao sam prema jednoj narodnoj pjesmi”, rekao je Tadijanović.

10. Napiši jednorječna i višerječna zemljopisna imena iz teksta pazeći na pravopisnu točnost.

Duboko u planini jednoga od otoka u otočnoj skupini svalbard, smještenoj u arktičkome oceanu sjeverno od skandinavskoga poluotoka, na pola puta od kraljevine norveške do sjevernoga pola, nalazi se Svjetska banka sjemena.

_____	_____
_____	_____

5	
---	--

9	
---	--

11. Napiši pravopisno točno samo one riječi iz teksta u kojima nije poštovano pravopisno pravilo o pisanju velikoga/maloga početnog slova.

Odgovor na pitanje zašto Hrvatska ima tako veliko bogatstvo biljnoga svijeta može se čuti u Botaničkome vrtu Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta sveučilišta u Zagrebu: „To je zato što je Hrvatska kao izrazito Južnoeuropska zemlja smještena na razmeđu kontinentalne i sredozemne klime te vegetacije istočnoga i zapadnoga mediterana, a u Ledeno doba većinom je bila pošteđena zaleđivanja.”

4	
---	--

12. Napiši novu rečenicu tako da:

- preoblikuješ neupravni govor u upravni
- ispraviš gramatičku pogrešku u zadanoj rečenici.

Pitali su me da li znam da u Hrvatskoj raste oko 5500 biljaka.

2	
---	--

13. Dopuni rečenice odgovarajućim oblicima vlastitih imena u zagradama.

Čitanje romana *Kći Lotrščaka* bio je naš prvi susret sa stvaralaštvom (Marija Jurić Zagorka) _____.

Doznali smo da je romane počela pisati na nagovor biskupa (Josip Juraj

Strossmayer) _____

i da je s književnikom (Gustav Matoš) _____

vodila polemike zalažući se za ravnopravnost spolova.

9	
---	--

14. Dopuni i napiši zadanu rečenicu tako da sadržava svih deset vrsta riječi hrvatskoga jezika.

Dopunjuj samo onim vrstama riječi koje zadana rečenica ne sadržava. Pazi na gramatičku i pravopisnu točnost.

Hajde, na stazi jezične kulture svakodnevno napravite barem jedan vrijedan korak.

2	
---	--

15. Dopuni tekst odgovarajućim oblikom zbirnih imenica izvedenih od imenica u zgradama.

Osnivanjem banke (sjeme) _____ na svojem (otok) _____

Norveška je preuzela zadatak koji nikad neće biti dovršen. Ondje se može pohraniti

ukupno 2,25 milijardi sjemenaka, i uzgajanih i njima srodnih divljih vrsta

(biljka) _____.

3	
---	--

16. Napiši deminutiv imenica iz rečenice.

Uspavana biljka čeka u svojoj sjemennoj ljušturi kad će je probuditi sunce.

3	
---	--

17. Napiši superlativ pridjeva iz rečenice.

Velika pjesnikinja Vesna Parun, čiju smo stotu obljetnicu rođenja obilježili 10. travnja ove godine, napisala je da u zlom vremenu čovjeku trebaju dobre misli.

3	
---	--

11	
----	--

18. Odredi padež zamjenicama u tekstu označujući ih uobičajenim kraticama iznad riječi.

Otoci su obilježili život te pjesnikinje. Zlarin je bio njezin rodni otok. U stihu ga

nježno doziva: „Koljevčice moja!” Na Visu je počela pisati pjesme, a po svojoj

5	
---	--

želji pokopana je na Šolti.

19. Napiši točno riječ koja u rečenici nije gramatički točna.

a) Kad ćete vaš vrt pripremiti za toplije dane?

b) I vrt na balkonu može biti korisni.

2	
---	--

20. Zaokruži slovo ispred primjera koji gramatički točno dopunjuje rečenicu.

Lijepo je kad su sestra i brat podrška

a) jedna drugomu

b) jedan drugoj

c) jedno drugoj

d) jedno drugomu.

1	
---	--

21. Zaokruži riječ koja značenjem odgovara smislu rečenice.

a) Polje se **žutilo/žutjelo** od suncokreta.

2	
---	--

b) Vrijeme ljetnih vrućina uskoro **ističe/istječe**.

10	
----	--

22. Zadatak ima dva dijela:

- **izdvoji iz teksta glagole svršenoga vida**
- **napiši vidske parnjake tih glagola.**

Pjesmu nikad ne čitaj na brzinu. Neka se ona nastani u tebi, neka pokrene nove osjećaje, budi uspomene. Osluhni što ti poručuje.

glagol svršenoga vida	vidski parnjak

3	
---	--

23. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj se prezentom izriče buduća radnja.

- a) Pridružujem se onima koji razmišljaju o vrtu na balkonu.
- b) Vjerovala sam da dobro odlučujem.
- c) Znam da se od osušene tikve sorte *lufa* dobije prirodna spužva za pranje.
- d) Kad doznaju za svojstva te tikve, ljudi će je više uzgajati.

1	
---	--

24. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je glagol gramatički točan s obzirom na predmet radnje.

- a) Koristite li *Hrvatsku školsku gramatiku* za učenje o jeziku?
- b) Brinete li o čitljivosti svojega rukopisa?
- c) Hoćete li odmarati nakon natjecanja?
- d) Ili biste radije šetali uz more?

1	
---	--

5	
---	--

25. Dopuni tekst odgovarajućim oblikom aorista/imperfekta glagola u zagrada.

Znamenitu glagoljsku ploču iz Jurandvora (klesati) _____
dvojica redovnika benediktinaca. Držiha, prvi od njih, svjedoči o kraljevoj darovnici,
a drugi, Dobrovit, otkriva: benediktinska braća (izgraditi) _____
crkvicu sv. Lucije. Više od devet stoljeća (proteći) _____
otada, a Bašćanska ploča i crkvice (ostati) _____ svjedočiti
o počecima hrvatske pismenosti i književnosti.

4	
---	--

26. Pridruži slovo ispred pitanja odgovoru.

- a) Gdje? _____ Van.
b) Kuda? _____ Jedva.
c) Kamo? _____ Vani.
d) Kako? _____ Nizbrdo.

4	
---	--

27. Zaokruži slovo ispred rečenice s glagolskim predikatom.

- a) Svjetska banka sjemena udaljena je od Hrvatske gotovo 4000 kilometara.
b) Puni se zalihama sjemena iz cijeloga svijeta.
c) To je trezor za pohranu najveće zbirke usjeva.
d) Postala je svojevrsna biljna *Noina arka*.

1	
---	--

9	
---	--

28. Napiši imeničke attribute iz rečenice.

U Barceloni 2002. godine na sastanku europskih čelnika država i vlada odredili su cilj nazvan *Materinski jezik* + 2.

3	
---	--

29. Napiši pridjevne attribute iz rečenice.

U skladu s tim ciljem Europljani od rane dobi uče i strane jezike.

3	
---	--

30. Napiši rečenicu tako da imeničke attribute zamijeniš pridjevnima.

Tanjur od keramike s kolačem od voća i vrč od plastike pun soka od jabuke bili su na stolu.

4	
---	--

31. Odredi službu istaknutim rečeničnim dijelovima označujući uobičajenim kraticama iznad riječi.

Polarna hladnoća pogodna je **za pohranu** sjemena i ne zahtijeva veliku potrošnju energije **za umjetno hlađenje**.

2	
---	--

32. Napiši brojkom koliko je priložnih oznaka vremena u zadanoj rečenici.

Pjesnička manifestacija *Goranovo proljeće* počinje prvoga proljetnog dana, na Goranov rođendan, na Svjetski dan poezije.

1	
---	--

13	
----	--

33. Napiši priložne oznake iz rečenice i odredi im vrstu.

Tako je s vremenom i u tome dijelu svijeta od klimatskih promjena porasla prosječna temperatura.

priložna oznaka

vrsta priložne oznake

4	
---	--

34. Imenuj glasovnu promjenu provedenu u svim istaknutim riječima rečenice.

a) Knjige koje čitate, iskustva, vještine i **znanja** koja **stječete**, čine vas **jačima**.

b) Postajete **pametnijima**, **hrabrijima**, a to je ono zapravo **važno**.

2	
---	--

35. Odvoji kosom crtom izgovorne/naglasne cjeline.

Čitaš li dok je oko tebe mir ili uz melodiju koja te smiruje?

2	
---	--

36. Zaokruži riječ koja naglaskom odgovara smislu rečenice.

a) Nemoj **pâsti/păsti** hodajući po ledu.

2	
---	--

b) Pustinja je **pûst/pÿst** kraj.

10	
----	--

37. Imenuj narječje hrvatskoga jezika kojim su napisani stihovi.

a)

V odprti oblok je dišalo jutro,
A pod oblokom naš vrtek je mali
Budit se počel, i on si je dremal
V mirnoj toj noći, dok vsi smo spali.

(Dragutin Domjanić)

b)

Bledidu zvezde umorne od noći,
kadi godi se samo čuje žveljarin,
pospani grad tek otpire oči,
u svakom oku treperi lumin.

(Krešimir Stanišić)

2	
---	--

2	
---	--

Riješi zadatke 38. – 40. služeći se podacima iz teksta.

Kad su zbog pandemije COVID-a prvi put uvedena ograničenja slobode kretanja i zabranjena sva javna okupljanja, treninzi u klubovima, rekreacijske aktivnosti u sportskim dvoranama, a nastava organizirana na mreži, u zagrebačkoj Osnovnoj školi

Petra Preradovića osmišljen je projekt *Šetnja oko Zemlje*. U videozapisu i tekstu objavljenome na mrežnim stranicama Škole upućen je poziv učenicima i njihovim roditeljima te svim djelatnicima da prihvate izazov i 16. travnja 2020. godine u 8 sati krenu „u virtualnu pustolovinu” i naprave krug oko Zemlje. Datum završetka izazova nije bio određen jer je ovisio o broju uključenih sudionika i njihovu

zalaganju. Polazeći od školskoga ulaza i vraćajući se na mjesto polaska, valjalo je prehodati ili pretrčati nešto više od 28 000 km u smjeru zapad – istok.

Voditelj projekta svakodnevno je u dnevniku virtualnoga putovanja objedinjavao prijedene kilometre i bilježio prostore, regije i države kroz koje su sudionici prošli na virtualnome putovanju te neke zanimljivosti na koje su putem nailazili.

Uključiti se u izazov *Šetnja oko Zemlje* značilo je i poštovati određena pravila.
Npr.:

- instalirati na mobitel program za mjerenje broja koraka ili imati neki uređaj s tim programom
- hodati ili trčati u stanu / na dvorištu / vani gdje se ne zadržava puno ljudi i pritom mjeriti broj koraka
- svaki dan do 10 sati predstavniku razreda poslati svoj rezultat, prijedenu udaljenost u kilometrima (Ne broj koraka!)
- pohraniti rezultate u uređaju do kraja izazova
- svaki dan do 11 sati voditelju projekta poslati objedinjene rezultate pojedinoga razreda (od 1. do 3. razreda roditelj/učitelj, od 4. do 8. razreda učenik).

Rezultati izazova *Šetnja oko Zemlje* i *Dnevnik putovanja* objavljeni su na mrežnim stranicama OŠ Petra Preradovića.

DNEVNIK PUTOVANJA

dan	prostori šetnje oko Zemlje	kilometri
16. 4. 2020.	od doručka u Zagrebu do večere na Atlantskome oceanu	1423,1
17. 4. 2020.	mirna plovidba Atlantikom	2067,84
18. 4. 2020.	sjevernoameričko kopno	2547,28
19. 4. 2020.	šetnja Sjevernom Amerikom	2847,91
20. 4. 2020.	prerije, rezervati, Stjenjak	2148,95
21. 4. 2020.	Pacifik	2418,67
22. 4. 2020.	prijelaz sa zapada na istok	2162,05
23. 4. 2020.	napokon azijsko kopno	2862,03
24. 4. 2020.	Rusija, Kina, Mongolija	2423,04
25. 4. 2020.	pustinja, planine, slana jezera	2507,96
26. 4. 2020.	jedan zanimljiv dan	3335,5
27. 4. 2020.	sretan povratak kući	1133,36

(prema: www.os-ppreradovica-zg.skole.hr/2020/04/15/setnjaokozezemlje/)

Hrvatski olimpijski odbor, uz čestitke, objavio je vijest da je projekt *Šetnja oko Zemlje* proglašen najboljim europskim projektom na natječaju Europske komisije 2020 *#BeActive Awards*.

(prema: <https://www.hoo.hr/hr/eu-sport/>)

38. Zaokruži slova ispred točnih tvrdnja.

- a) Planirano je da *Šetnja oko Zemlje* traje dvanaest dana.
- b) Svaki sudionik izazova slao je svoj dnevni rezultat voditelju projekta.
- c) Najviše kilometara prijeđeno je predzadnjega dana trajanja izazova.
- d) Pred školski ulaz vratili su se iz smjera istoka.

2	
---	--

39. Objasni koji je cilj postignut projektom *Šetnja oko Zemlje*.

2	
---	--

40. Tko je u Europi prepoznao kvalitetu projekta OŠ Petra Preradovića iz Zagreba?

1	
---	--

5	
---	--